

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre.....	16 kor.
Negyedévre.....	4 "
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre.....	20 kor.
Negyedévre.....	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre.....	24 kor.
Negyedévre.....	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
ünnep utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kéziratok visszaadására
vagy megőrzésére nem vállalkozik.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Államellenes elvek.

A minap egyik nemzetiségi képviselő a Házban nagy meglepetést okozott annak kijelentésével, hogy ők kegyesek elismerni a magyar nemzetet, mint politikai egységet s ennek tagjait vallják saját nemzetüket is. Ez mutatja, hogy mennyire okos dolog az, ha a képviselők jogvégzett emberek. Egy másodéves jogász is tudja, tudnia kell, hogy egy jogállamban csak egyetlen politikai nemzet lehetséges, a melynek minden egyes polgár tagja, bármely nemzetiséghez is tartozik. A nemzetiség alatt természetesen csak etnografiai, tehát nyelvi, kulturális, irodalmi egyéniséget kell ismerünk és sohasem politikát.

Eppen e miatt, hogy a magyar államot alkotó nemzet nem etnografiai egység, hanem sokféle nemzetiség és vallásfelekezet komplexuma, nekünk, ez állam polgárainak nincs magasabb kötelességünk, mint a polgárok lelkeben alaphangulattá tenni a politikai magyar nemzeti egység ideáját, mert minden jogos vallásfelekezeti és nemzetiségi és kulturális igény csak ennek a nemzeti egységnek keretében teljesíthető.

Egy etnografailag egységes nemzet a maga polgárainak képzésénél talán kísérletezhet nemzetközi eszmékkel. E kísér-

letek azonban mindig az állami erő gyöngegségét jelentették. Így van ez most a franciáknál, a kik valaha orcapirulás nélkül nem fogják olvashatni nemzetük történetének jelen szakát.

Hát minálunk lehet-e, szabad-e kísérleteket tenni a szabadkőműves és szociáldemokrata ideákkal?

Láttuk a nemzeti ellenállás idején.

A magyar nemzet ereje tagadhatatlanul meg volt rokkanva. A szabadelvű többségben nem volt annyi hazafiság, hogy átment volna ellenzékbe. Halálra ítélték magukat és örömmel nézték a nemzet élet-halál harcát. A hatalmas Neuschloss Marcellek és más szabadkőműves plutokraták egy fillérrel sem járultak hozzá a nemzeti ellenállás fokozásához. Semmi jelét nem láttuk a páholyok magyarságának. Sőt ellenkezőleg, a páholyok csinálták a haladóparti programot és hamis pathossal marseillest énekeltek a szociáldemokráciával kacérkodó harmatminiszteriumok béres szolgáló társaságában.

A demokrácia nemzetközileg a kereszténységtől elszakítva csak a rongyszedők apotheozisává sülyedhet, Magyarországon azonban el akarják szakítani a magyarságtól is, hogy istentagadásuk és forradalmi törekvéseik számára a nem-

zetiségek közt is propagandát csinálhassanak.

Ha tehát a magyarság a maga helyzetét rontani akarja, akkor nincs más hátra, mint megtagadni az ezeréves hagyományokat, lerombolni minden korlátot, hitelvesztetté tenni a vallást és kiadni a jelszót: »Le az urakkal! Le a papokkal!«

A szabadkőművesség harcol az iskolai vallásoktatás ellen, hogy a gyermekekben ne erősödhesen meg annak tudata, mily hatalmas nemzetfenntartó ereje van a vallásnak. Az egész vonalon harcolnak a papok és általában a vallásosságot hirdető és valló elömek minden polgári befolyása ellen. Teszik ezt elvből kiindulva. Elvük az, hogy a nemzetek bármely percben készen legyenek a keresztény társadalmi rend felforgatására. Mivel pedig a vallás ezzel ellentétben türelemre, munkára és a hagyományok megbecsülésére tanítva, felelősségérzetet csepegtet a lélekbe, — a szabadkőművesség harcol ellene.

Amde a hol egy nemzetet csak a történeti jogfolytonosság és a kereszténység szelleme tarthat össze és tesz politikai egységgé, — szabad-e, lehet-e annak ilyen irányítás alatt maradni?

Mi lesz a magyar nemzet politikai egységéből, ha a polgárok alaphangula-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A németországi diákletről.

Irtta és a Szigligeti Társaságban felolvasta: dr. Kiss Géza.
(Vége.)

Érdekes látvány a tanév elején a fiatal elsőéves diák 2—3 Coulenzstudent között, ez utóbbiak viszik vendéglőről-vendéglőre itatják és rábeszélő képességük legjavát fordítják az ifju ujonc megszerzésére, aminek hivatalos neve: »Keilens«, a leendő áldozati-bárány neve: »Keilfuchs«. Ha egy-két Keilölást ki is áll, a harmadikba biztosan beleesik, addig magasztalják előtte a Burschélet előnyeit. És ezek — kisebb egyetemi városban — ahol az ifjuság döntő szerepet játszik, épen nem megvetendő előnyök. Az ember a Coulenzstudentnél kezdődik, mondják az ily kis egyetemi város ifju és szép hölgyei, a bálkirálynők, akik szerzetlen diákkal egyáltalán nem is állanak szóba. És ha még ez az érv se hatna? Ily eshetőségre gondolni sem kell.

A Keilfuchsból valódi »Fuchs« lesz. Ez a neve a diákinasnak, aki még nem szabadult fel. A Conventnél bejelentik; ez — ismét hosszas tanácskozás után, pedig ép ő küldte ki a rábeszélő tagokat — felveszi. A Fuchs a Convent elé utaltatik, mire a főnök (»Ent Charge«) az összes jelenlévő tagok tülsiketítő lábdobogása között tudtára adja a megítélt eredményt: figyelemzést a két legfontosabb kötelezettségre: t. i. hivatalos sörözéseken való megjelenés és az Unbedingte satisfactionra. Ez utóbbi

a hivatalos önértet legmesszebb menő túlfeszültségére kötelezi a Fuchst. Egy görbe tekintet egy másik diák — kutyája részéről: fegyveres elégtételt követel. Hát még ha két Bursch kutya összevész. Ily események akár-hányszor hónapokig tartó Bursch-háborukat vontak maguk után, melyek rendjén 8—8 fél is megverekedett!

Velem is megtörtént, hogy egy Burschenschaft-hoz, melylyel történetesen ép tőzsomszédságban laktam és amely a »Kaiser Friederich« című lélekemelő nótát minden szerdán és pénteken szívhez szólóan bár, de szörnyű hamisan executálta, e dal könnyű átírását tartalmazó kottáját elküldtem ama kérelemmel, hogy e szerint énekeljék, így talán jobban fog menni. A küldeményt megkapták és a Convent, mint utólag értesültem, 3 éjszakán át tárgyalta az ügyet. Két nézet volt képviselve: az egyik szerint sértő élcélődés forog fen, azaz provokáló vagyok, — a másik ellenben azt vitatta, hogy ez tényleg kitüntető figyelem akart lenni részemről, csupán az a formahiba történt, hogy kifejezetten nem irtam rá a kottára, hogy »Widmung« ez esetben a pótlásra felkérő és egy dia Kneipe-ra meghívandó. A Convent 2 szótöbbséggel az utóbbi értelemben döntött és 3 Lohengrin-öltözett ur annak rendje és módja szerint kivont karddal hívott meg Kneipe-ra. Természetes, hogy megjelentem és a Widmungot is pótoltam.

A Fuchs »Bursch«-sá 2 semester illendő kitöltése és a Fuchs-examen letétele, valamint 3 B.-mennyer alapján lehet. Mindaddig minden perce le van kötve. Legrettenesebb a Fuchstunde, amit a Fuchsmajor napi 2 órában tart

nekik, az elképzelhető legnagyobb hülyeségek-ről; pl. a legfontosabb tárgy az u. n. Burschweren, mely abból áll, hogy melyik ifjusági szervezetnek milyenek a színei. (Van körülbelül 300 d.b.) Ebből kell vizsgát tenni.

A Bestimmungsmennyer a hivatalos és kötelező párbaj. Hogy valaki Bursch legyen háromszor kell megverekednie, éles karddal, azzal, a kit a Fuchsmajor kijelöl. A Mennert nagy ünnepiességek között tartják meg hetenként kétszer, pontosan megállapított időben. Vizsgát jellegével bír. A bizottság szavaz: elfogadható-e? Aki kellő bátorságot nem tanúsít: annak párbaja semmis. A kellő bátorság abban áll, hogy nem szabad vivni tudni. Aki védekezik, hátrál, stb. — az kompromitálja magát. Az a virtus, ki tudja uri módon túrni a legnagyobb vágást? Minőli nagyobb és szőlebb csapást mutat valaki fel ábrázatán, annál dicsőbb legény. Akinek nincs vágás a fején, vagy az arcán, az nem is lehet Bursch?

Érzem, hogy ez ismertetéssel máris súlyosan elszóltam, sőt kompromitáltam magam, amennyiben most már kétségbe fogják vonni kiérdemült Bursch — hiv. A. H. minőségemet. És kénytelen vagyok bevallani, hogyha a Fuchsmajor vizsgálati disszertációját nem én irtam volna meg helyette, igen kétséges, hogy jelenlegi köztiszteletben álló A. C. A. H. mely címet jogosan viselhetem — nem volna-e erkölcsihalott, akire még a késő utód — Fuchsmajorok is megvetéssel hivatkoznának a Fuchstunder alkalmával.

Annai azonban bizonyos, hogy e Mennereknek semmi értelme. Az említett észszerűtlen virtuskodás egyenesen tönkreteszi a racionális

tává válik a keresztény egyház letörése, az Isten fogalmának a nevelésből való kiirtása, a történeti jogfolytonosság eltörlése s a forradalmi eszmék fanatizmusa?

A magyar nemzet politikai egysége történeti hagyományon, történeti jogfolytonosságon alapul — és a kereszténységhez való ragaszkodáson. Ez teszi lehetővé, hogy a polgárokat, mint a történelmileg és jogilag egységes nemzet lét-fenntartó elemeivé képezhessük.

A magyarul beszélő szabadkőműves demokrata és szociáldemokrata jól vagy rosszul öltözött alakok nem élhetik magukat belé soha abba a történeti és közjogi felfogásba, amely ennek a nemzetnek belső erőt egyedül adhat.

És keveset törődünk azzal, hogy a héber hitűnek vallott redakciók reakcionáriusoknak, avagy konservativeknek, vagy klerikális »hienák«-nak fognak bennünket tartani. Mi erősen ragaszkodunk mindahhoz, a mi a magyar nemzet politikai egységét eddigelé szigorúan megővta.

A szabadkőművesesség veszedelmes elveit azért ítéljük el oly szigorúan, mert önfeláldozó és lelkiismeretes keresztény magyar polgárok nevelésére és kiképzésére teljesen alkalmatlanok, sőt határozottan veszélyesek.

Gedeon.

A miniszterek újvi nyilatkozatai.

Wekerle Sándor, Kossuth Ferenc és Andrássy Gyula tegnap értekezletet tartottak az üdvözlétek alkalmával adandó nyilatkozatok tárgyában. Az értekezlet teljes 3 órát vett igénybe. Előkészítették a fuzió, a katonai engedmények és bankkérdés ügyét.

Tüntetés készül Andrássy ellen.

Általános sztrájk.

Andrássy belügyminiszter tudvalevőleg felfüggesztette a vas- és fémmunkások központi vezetését és az összes szakosztályait.

Ez a felfüggesztés nagy izgalmat keltett a munkásság körében.

Ma reggel a szociáldemokrata-párt főhívatást bocsátott ki, melyet kiegészít a »Népszava« mai cikke.

A rendőrségen nagy figyelemmel olvasták el ezt a sikket. Boda Dezső főkapitány nyomában érkezett néhány főrangú tisztviselővel, hogy a megfelelő intézkedéseket megtegye.

*

Mikor tegnap este háromnegyed hét órakor az asztalos-szakszervezet Luther-utca I. szám alatti hivatalos helyiségében az előljáróság kiküldöttjei felolvasták a felfüggesztést elrendelő végzést, lefoglalták a könyveket és lepecsételték a helyiségeket, az ott összegyűlt mintegy százötven munkás elkeseredéssel tárgyalta az esetet. Az elszántabbak közül többen kijelentették, hogy történjen bármi is, ők Andrássy gróf palotája elé vonulnak és ott tüntetést rendeznek.

A fenyegetődzés hallatára a rendőrség hamar kiküldött a belügyminiszternek a Fő-utca 15. számú palotája elé egy csapat rendőrt, akik egész éjjel őrizték a belügyminiszter házát. Azonban senki nem jelentkezett és így az »örtség« még ma visszavonul.

Tegnap délután a szociáldemokrata párt párt felhívást tett közbe, melyben felhívja az összes munkásokat, hogy hagyják abba a munkát és csütörtökön azaz ma kezdjék meg az általános sztrájkot. A felhívásnak elsősorban a malommunkások tettek eleget és beszüntették munkát. Ennek a sztrájknak tisztán politikai jellege van. Hogy a malommunkásokat fogják-e követni a többi munkások is, az még kétséges

Lehetséges, hogy reggelre kitör az általános sztrájk és már a fővárosi lapok nem jelennek meg.

A délolaszországi pusztulás.

Száznegyvennyolcezer ember hiányzik.

A múlt évi san-franciskói katasztrófa borzalmi kisarányu szerencsétlenségévé törpül a délolaszországi katasztrófával szemben. A katasztrófa a maga nemében páratlanul áll, amennyiben a pusztításnál a legveszedelmesebb elemek dolgoztak. Tűz, víz, föld és a levegő. A katasztrófáról folyton érkeznek a borzalmas jelentések. Eddig 148.000 ember hiányzik. A hétfői katasztrófát Olaszország sokáig megfogja érezni.

A katasztrófáról tudósításaink a következők:

Katonák a romok alatt.

Róma, december 30. Reggio di Calabriai jelentések szerint több száz katona a romok alatt van. Számos rendőr is meghalt, vagy megsebesült.

A halottak.

Catanzaro, december 30. Palmiban eddig 300 holttestet húztak ki a romok alól. Attól tartanak, hogy még 300 van alattuk. Bagmaróban a halottak száma 1000. Majdnem valamennyi ház elpusztult.

Ujabb földindulás.

Palermó, december 30. Tegnap este 7 óra 30 perckor itt rövid ideig tartó újabb földlökést éreztek. A lakosságot rémület fogta el és szent képekkel a kezében jár az utcán.

vívó-oktatást, aminek eredménye a jelenlegi olympversenyen is eléggé kitűnt: a híres crakéler-német ifjúság egyetlen díjat se vitt el!

A Bursch-élet legfőbb megnyilvánulása a hivatalos sörözés: a Kneipe. Ha ünnepléses: Kommerz. A legfontosabb a jan. 31-iki Kaiserkommerz.

Az ivás 2 részből áll: a hivatalos részből és az u. n. Fidualitából. Az előbbi alatt vigan kell magát komolyan viselni, az utóbbi alatt a vígságot kell komolyan venni. Hogy ez ismertetéssel nem egyszerű gyenge Wildeparadison utánzás akartam elkövetni, annak indoklásául megjegyzem, hogy az összes élcek, tréfák parancsszóra történnek. Az eléneklendő tréfás énekeket a főnök írja elő. A Meyer F.-féle H. A. egyik hangulatkeltő trükkjét kell itt felemlitenem. Bizonyára ez is méltó arra a jelenetre, midőn az imunás tejedelemmé lett K. M. megjelenik régi Corps-ja körében: a S. Bumstijában és a megtartott commercen eléneklék »O alte Burschenherzlichkeit«-ot. Ezután feláll az egyik »chargiert« tag és megkérdi a fejedelmet: Parancsol-e Fenség még egy dalt?»

Harsogó derűtség a válasz erre a mi publikumunk részéről. Aminthogy tagadhatatlan humoros is ezen állítás, hogy a dalt parancsolni kell. Pedig ez a legegyszerűbb Kneipen is csak így van. Ott mindent a prezidium parancsol meg.

Aki először lát ily Kneipet, bizonyára kedvező benyomással távozik onnan. Az összeműködés, a fegyelmezett, harmónikus humor, a mértéktelen ivás láttára beálló idegenkedést egyelőre elnyomja.

De a második, harmadik... és tizedik alkalommal is mindig ugyanazt látni és hallani: ez már nagy türelmet igényel.

A Kneipen minden lovagias ügyet sörpárbajjal intéznek el. A két párbajozó fél egymással szemben ül egy egy töltött sörös korsóval kezében. A párbajvezető (lump) megállapítja azt a szót, amelyet a korsó teljes kiürítése után rögtön mondani kell. Rendszerint nehezen kimondható idegen szavak jönnek tekintetbe: pl. Beludiatru, aki az ivás után előbb mondja ki a szót, az győzött. A másik köteles erre még egy 1 literes korsót meginni — 5 percen belül.

Ha nem teszi, — a becsületügyi eljárás megindul. És ennek eredménye nem is olyan köszönhető. A Busch-minősítési táblázat végig kíséri az illetőt az egész étetpályáján és egy c. i. (a disqu) szóval kizáratás, valamely korporációtól súlyos csapás az illetőre nézve. Nem egy szép karriert akasztott már meg és nem egy délcég vőlegény vesztette már el imádottjának, kegyét, miután a szörnyű gyalázat kisült.

Innen látszik az, hogy milyen felelősséget vett magára az, aki szervezett diákká csap fel. A német közvélemény minden tekintetben respektálja a szervezet eljárását. Sokkal nagyobb mértékben, mint amennyire pl. Magyarországon a polgári társadalom a katonai becsületügyi eljárást.

Ez a szerves összefüggés a társadalmi élettel teszi a diák-korporációt erős hatalommá. A nagyközönség együtt érez vele és szimpáthiájával támogatja.

Pedig ezen reális elfogulatlansággal vizsgálva a kérdést: ez intézmény többet árt, mint használ. A Korp. tagjai a tudományos munkától, sőt egyenesen az előadások látogatásától is teljesen el van vonva. Hogy élet és egészségügyileg valóságos pusztítást visz végbe az

ifjakban a mértéktelen ivás: szintén köztudomású!

Mem is hiányzanak azok a számban mindinkább növekvő és »Antiburschensok«, akik ez intézmény eltörlését erőlyesen kezdik sürgetni. Össze is állottak, tanácskoztak, működtek, míg végül valóban megismétlődött azon antialkoholistákról szóló tréfás anekdotta, akik, ahogy tanácskoztak, tanácskozás közben leitták magukat. Megalakult az ifjúsági szervezeteket ellenőrzők szervezete, amely ma már »Finkenschaft« név alatt él, virul, verekszik és iszik.

De nem is lehet egyhamar ezen intézmény megszüntetéséről beszélni, még gyökerei mellett ilyen komplikált szálak is fűzik a német közlethez. És itt azután csakugyan tényleg lehullott a poézis utolsó leple is, hogy a legridegebb próza álljon előttünk: egészen kétségtelen, hogy az egész u. Burschverein semmi más, mint egy kitűnően működő, erő eljes protekció szervezet.

E tekintetben persze az előkelő gyermekek Corps-ja sokkal karakterisztikusabb, mint a szegényebb Burschenschaft.

A tagok között testvériség uralkodik. Magukban a statutumokban ki van mondva a kölcsönös támogatás kötelezettsége. Valaha a politikai üldözöttek alkalmával ez nagy jelentőségű volt, ma egyszerű protekciót jelent. A tag életfogytiglan benne van a közösségben. Mihelyt megszűnik egyetemi hallgató lenni és »engültig in's Philisterium übergeht«, u. n. »Alter Herr« lesz belőle. A Princz, egy mágnás gyerek, ki családi összeköttetéseivel fogva magas polcra jut, tovább is támogatja ugyanazon egyesület volt tagjait.

Innen: a korporációk valóságos kaszt szervezet: a magas arisztokrácia, az előkelő bürok-

Reggio di Calabria pusztulása.

Gerace Marina, dec. 30. Reggio di Calabria prefektusa, aki másként hangzó hírek ellenére sértetlen maradt és ideérkezett, beszéli, hogy Reggio di Calabria a földrengés következtében teljesen elpusztult. A katasztrófa ezrek életébe került. A prefektúra és a többi kormány-épületek beomlottak. A vidék más községeiben is nagy kárt tett a földrengés.

A földindulás.

Róma, dec. 30. A tribuna egyik tudósítója Pizzóban a Zaffo torpedónaszád tisztjeit akik a kritikus pillanatban Messzina előtt állomásoztak, tapasztalataikról meginterjúvolta. Elbeszélésük szerint 5 óra 30 perckor a tenger fenyegetően hullámszani kezdett úgy, hogy a hajókat ide-oda vetette. Mindjárt utána óriási hullám csapott a szárazföldre, elpusztította a partokat. Az Andrassy nevű magyar csomagszállító gőzös horgonykötelének elszakadása következtében más hajókhoz ütdött, miáltal utóbbiak megrongálódtak. A hajógyarak elpusztultak és a part rövid idő múlva telve volt romokkal. A Zaffo 8 matróza partra szállt és részt vett a mentési munkálatokban. Látták, amint megmenekült fegyverek üzletekben és bankokban fosztogattak. Egy angol hajó legénysége megmentett egy családot és öt más egyént kimentett egy égő házból.

A segély-akció.

Róma, dec. 30. Ma itt központi bizottság alakult, amely határozni fog azon összegekről, amelyeket a magán- és a közjótékonyok a messzinai áldozatok számára rendelkezésre bocsátott. Az aostai herceg elnöklésével, továbbá segítő-bizottság alakult, amely a szenátus és a kamara elnökéből, a hadsereg és tengerészet vezérkari főnökéből, Róma polgármesteréből, a Vörös-Kereszt-Egyesület és a Sajtó-Szövetség elnökeiből, az olasz bank vezérigazgatóiból, a közegészségügy, valamint a polgári közigazgatás vezetőiből fog állani.

raták a nagyiparosok, a nagykereskedők, a földbirtokosok gyermekei — mind külön-külön Corpst képeznek.

Ide bejutni: azért, ez más kész összekötést von maga után. Természetes, hogy e kasztszellem a legégszéltebb tuobizmust vonja maga után. Saját szememmel látam azt a hajszát, amely végbemeget ennek folytán. — Egyik oldalát már érintetem: midőn a Corps az ő niveaujánál magasabb rangú ifjút szeretne megszerezni. De még gyakoribb az egyesek részéről való felfelé kapaszkodás: s bejutni az előbbkelő korporációba...

De most veszem észre nemcsak azt, hogy szives türelmükkel immár visszaélek, de azt is, hogy nagyon is maliciózan kezdem tárgyalni az alte Burschenherzlicheit-ot! Nem tudom tovább folytatni ezt az antipatikus munkát, amely a legszebb illuziókat oszlatja szét. Annál kevésbé, mert már magam is érzem, hogy kegyeletet sértek, ha nem sietek mindehhez hozzátenni, hogy mindent visszavonok, mert amit most mondtam, tulságosan beszámítható állapotban mondtam. Ez pedig a Bursch-élet jellemzésénél nem lehet megengedve.

Amit mondtam mind igaz, sőt engem is gyakran feszélyezett és luntatott az észszerűtlen fegyelem és az erőltetett szellemesség és mégis: legkedvesebb emlékeim közé sorolom a köztük töltött perceimet. — Én magam is érzem, hogy igazi őszinte rezignációval gondolhat az ember egykor e szép korszakra és benső érzéssel sóhajtja:

„O, alte Burschenherzlicheit, wie bist du mir entschwanden...“

Róma, dec. 30. Részletes hírek Reggio di Kalabriából még mindig nem érkeznek. Az a remény, hogy ez a város nem szenvedett annyira, mint Messzina, egyre foszladozik. Az alacsonyabban fekvő részeket a hullámáradat elpusztította. Egy hadihajó parancsnoka szerint a kikötő egy pillanat alatt hajóroncsokkal volt tele.

Róma, dec. 30. Reggióból egy csendőrhadnagy rövid táviratot küldött, melyben azt mondja, hogy Reggio egészen elpusztult. A város lakosságát álmában érte a katasztrófa.

Budapest, dec. 30. Az Adria hajóstársaság hajóiról a messzinai földrengés következtében az a hír terjedt el, hogy azok elpusztultak. A földrengés pillanatában három hajó volt, a messzinai öbölben: az Andrassy, a Matlekovits és a Nagy Lajos. Az Andrassy zátonyra jutott, legénység és utasai nagy veszedelemben voltak, mert a hajó megsérült. Szerencsére közelben volt a Matlekovits, mely nem sérült meg és megmentette az Andrassyt. A Nagy Lajost a parthoz csapta egy óriási hullám. Jelentékenyen megsérült és táviratot is kaptak, hogy nem pusztult el senki. A társaságnak Messzinába levő ügynöksége és szénrakománya teljesen elpusztult, az összes alkalmazottak meghaltak, Csúpán a négy magyar alkalmazott menekült meg.

A magyar képviselőház részvéte.

Justh Gyula a képviselőház elnöke táviratot intézett az olasz királyhoz. A táviratban mélyen megrendülve értesül a borzalmas katasztrófáról, mely az olasz királyság déli részét érte. Egyszersmint mély részvétét fejezi ki a magyaroknak az olaszok iránt, akikkel mindég testvériesen éreztek.

A pápa részvéte.

A pápa 6 Szentsege megdőbvenve vett tudomást a katasztrófáról és bár igen szűkös anyagi viszonyok között is van mégis támogatására siet a szerencsétleneknek. A palermói érseknek egyszersmint meghagyta, hogy Messzinába menjen és ott atyai részvétét fejezze ki.

Felépülhetnek-e az elpusztult városok.

Római geologusok szerint az elpusztult városokat semmi szín alatt sem szabad a jelenlegi helyeken, vagy épen alapokon felépíteni. Az elpusztult városok mellett vannak területek, melyek geológiai tanúságok szerint mentesek a hasonló csapásoktól és ezekre a helyekre lehet felépíteni a városokat. A jelenlegi romok helyébe csakis fa házakat lehet építeni.

Róma, december 30. A »Secolo«-nak jelentik Palermóból: Messzina eltűnt a föld színéről. 160 000 lakos közül legfeljebb 12 000 menekült meg, a többi áldozat.

Róma, december 30. A király elutazása előtt számos képviselőt fogadott. Egy képviselő beszédet akart hozzá intézni, s a király e szavakkal szakította félbe:

— A mostani pillanat nem való éféle osztóságokra.

Róma, december 30. Szicília mostani katasztrófája legborzasztóbb, mely 1655. évi lisszaboni földrengés óta a földet sújtotta. Messzinából érkező hírek Pompeji pusztulásával hasonlítják össze.

Róma, dec. 30. Egész Olaszország mély gyászban van. A tőzsde és a színházak zárva vannak. Mindenütt segítő-bizottságok alakultak. Az ország minden részében, különösen Palermóban és Cataniában orvosok és polgárok

vesznek a segítő-akcióban. Számos községből a tűzoltóság, valamint csapatok érkeznek Messzinába és Reggio di Kalabriába, ahol a mentési munkálatokat szervezik: Mindenfelől részvét-táviratok és segélyjelentések érkeznek be.

Sphinx és szakácskönyv.

— *Anekdoták képviselőkről.* —

A Schalk-ház kassai vendéglő-tulajdonos nemrég kiadott egy illemszabályzatot a pincérek részére, amelyben részletesen elmondja, hogy a pincéreknek milyen eleganciával, diszkrét izléssel kell öltözködniük, milyen finom, lekötelőző modort kell a vendégekkel szemben tanúsítaniok. Ezt az illemszabályzatot megvette egy budapesti vendéglős is, aki arról nevezetes, hogy éttermében a képviselők külön asztalt tartanak. A vendéglős naponta előadást tartott a pincéreknek a szabályzatról, de egyszersmind ezt is hozzátette:

— Ha pedig valamelyik nagyságos ur olyan ételt kér, amely a mi étlapunkon nem fordul elő, sohasem szabad azt mondani, hogy nincs, hanem azt kell mondani, hogy:

— Végtelenül sajnálom, nagyságos uram, de már ebből minden elfogyott.

A pincérek hűségesebben teljesítették gazdájuk utasításait és szinte éremgyöcskékké váltak a nagy illemtudástól. Amely mértékben növekedett azonban a pincérek udvariassága, oly mértékben csappant az étlap változatossága a képviselők nagy bosszúságára. Molnár Ákos, aki tudvalevőleg nagy inyenc, különösen bosszankodott rajta, hogy semmiféle különleges ételt nem tudott kapni a mindenre az volt a felelet:

— Legnagyobb sajnálatomra, nagyságos uram, de már elfogyott.

— Az ördögbe is, — kiáltott a képviselő — hiszen itt nem lehet semmit se kapni, hozzon barátom tehát egy adag sphinxet.

A pincér nagy szemeket meresztett, azután rendületlenül ábrázattal felele:

— Legnagyobb sajnálatomra nagyságos uram, ez is elfogyott.

— Az is elfogyott? Az lehetetlen, hiszen az egész idő alatt, míg itt ülünk, nem láttam, hogy valaki sphinxet evett volna.

A pincér zavarba jött, aztán titokzatos és bizalmasodó arccal fordult a képviselőhöz:

— Bevallom, nagyságos uram, hogy van még belőle, de — őszintén szólva — nem ajánlom, nem friss, egy kicsit állott.

— Gondoltam — felelt Molnár Ákos a társaság zajos derültsége közben — legalább is 2000 éve állhat az a szegény sphinx.

* —

P. J. képviselő, akinek a feleségét így Karácsony előtt mindenféle ügynök zaklatta, hogy rendeljen nála az 6 árucikkéből, végre szigorúan meghagyta a feleségének, hogy az 6 tudta nélkül ezental semmit se vegyen. Közel lakott a képviselőházhhoz, az asszony tehát minden ügynököt átküldött hozzá, s azokat a képviselő ur egymásután kergette ki a házból. Egy-két héttel ezelőtt egy fiatal ügynök kopogtatott be a képviselőnéhez.

— Nagyságos asszonyom, kitűnő szakácskönyveim vannak, nem parancsol egyet?

— Jaj bizony nagyon jó volna, hanem tudja mit, menjen át az uramhoz a képviselőházba, kérdezze meg, hogy vehetek-e egyet.

Az ügynök átment és jelentkezett a képviselőnél. — Szakácskönyv? Szakácskönyv? Nézegette a képviselő a vaskos könyvet, azután dűnyögte:

— Na Isten neki! Mi az ára?

— Hét korona.

— Egy kicsit borsos, na de Isten neki, mondja meg csak az asszonynak, hogy vegye meg.

— Igen ám nagyságos uram, csak hogy nekem nincs már időm visszamenni, mert tíz perc múlva utazom, kegyeskednék talán átvenni a könyvet.

A képviselő kifizette és átvette a könyvet, az ügynök pedig elégedett ábrázattal ment vissza a képviselőnéhez.

— Nagyságos asszonyom a képviselő ur azt izente, hogy csak méltóztassék a könyvet megvenni, ha szüksége van rá, — és átadott egy könyvet az asszonynak is, bekasszalva érte a hét koronát.

Ebédre hazatérve P—y. örvendezve mondta a feleségének:

— Kincsecském, megleplek valamivel. Vettem neked egy könyvet.

És diadalmasan húzta elő a szakácskönyvet. Az asszony összecsapta a kezét:

— No hallja, azt jól csinálta, hiszen én is vettem egyet.

— Hűh a gazember! Dühöngött a képviselő. Pista, Pista gyere csak ide! Szaladj el oda a szállóba, s mond meg annak az ügynöknek, hogy kérem egy percet, jöjjön át hozzám.

Pista, az inas, futott a szállóba s megtalálván az ügynököt, lihegve invitálta őt:

— Kérem a gazdám az urat, tessék hamar eljönni hozzám.

— Ki a maga gazdája?

— P—y. képviselő.

— Ja ugy! Tudom már, hogy mit akar?

Könyvet akar venni. De hiszen barátom én már utra készen állok, s nincs időm elmenni, hanem ha szíveséget akar tenni a gazdájának, előlegezze neki a hét koronát és vigye el neki ezt a könyvet.

Hogyne akart volna Pista szíveséget tenni az ő jó gazdájának, kifizette a hét koronát és beldegen ment haza a — harmadik szakácskönyvvel.

UJDONSÁGOK.

Előfizetési felhívás.

Tizenötödik évfolyamába lép lapunk. Tizenégy küzdelmes évre visszatekintve, lehetetlen, hogy a multakból erőti, reményt ne merítsünk a jövőre.

A jövő azé lesz, aki a közvéleményt irányítja.

A keresztény Magyarország becstelen és hazafias hivei nem téveszthetik szem elől, hogy Magyarország csak mint keresztény állam állhat meg s hogy az általános választói jog jegyében újjáalakuló Magyarországon szükséges égetően szükséges a keresztény idealokkal áthatni az egész nemzetet, a legmagasabb és legalacsonyabb rétegeket egyaránt.

Az újév küszöbén tehát nemcsak az előfizetések megújítását kérjük; kérjük e mellett lapunk hathatós terjesztését. A mi lapunk legyen a mi zászlónk, mely küzdeni és győzni tudó hatalmas sereget sorakoztasson maga köré.

Az előfizetési feltételek lapunk homlokán olvashatók.

A Tiszántul szerkesztősége és kiadóhivatala.

Év határán.

Mint tövig égett mécses, még egyet-kettőt lobban az ő esztendő, s abban a szempillantásban, amikor régen kihunyt társaihoz tér meg, kigyullad az új, hogy fiatalos tüzével, frissen lobogó lángjával besugározza a világot. A távozó magával viszi batyujában beváltatlan ígéretnek, valóra nem váltott reményeknek egész garmadját. Az érkező mosolyogva kínál új ígéreteket, új reményeket. Beváltja-e vajjon? Nem tudni. A jövőnek sűrű fátyol borította titkait nem látja senki, fürkésznie sem szabad. Az embernek be kell érnie azzal, hogy a szívébe reménységet, hitet és bizalmat oltott egy jóságos szelid kéz, egy láthatatlan hatalom, a mely gondos szemmel virraszt felettünk s a melyhez fölemelkedni jól esik, hálás szóval és panaszzal egyaránt.

Bucsuzzunk az ő évtől. És zokszóval ne illessük. Ne vádoljuk meg azért, ha nem is teljesítette mindazt, a mit tőle vártunk. A bucsunk legyen csendes és meghatótt. Emlékezzünk vissza tovasuhant napjaira, napjainak tovaroppent óráira, s bizonynyal fogunk találni köztük szepet is, olyat, a melyet kedves emlékképpen kell megőriznünk lelkünkben. Fogunk

köztük találni egy-két boldog napot, órát vagy percet, a melyeknek édes melege jótékonyan enyhített sok hideg sötét és kínos pillanatot. Behantolt sírok közt fogunk találni egy-két szál virágot, sivar pusztaságokon egy-egy üdítő forrást és zordon zivatarban egy-egy átvillanó fényugárt. Értjük be ezzel. Simuljanak el homlokunkról a bánat, a harag redői. Elmúlt. És vissza nem tér soha többé. Mondjunk neki csendes, békességes istenhozzádot.

Köszöntsük bizalommal az új esztendőt, amint ő is biztató mosolylyal ajkán, érkezik közénk. Fogadjuk őt, mint jóbarátot, aki a legjobb szándékkal közeledik hozzánk és szíves rokonszenvvel nyújtja felénk jobbát. Szorítsuk meg és folytassuk vele utunkat. A merre vezet, arra kell mennünk. Ha utközben túske vérzi meg a lábainkat, ne siránkozzunk és ne panaszkodjunk. Lehet, hogy azután napsugaras tájra jutunk, ahol millió illatos virág bóköl felénk és melódikus csevegő patak kínálja üdítő vizét. Ha hegynék vezet és verejték ulti meg a homlokunkat, ne szitkozódjunk. Lehet, hogy a tulsó oldalon kedves ösvény vezet le a völgybe, ahol a vendégszerető tanya, dusan terített asztal és dagadó párnákkal vetett puha ágy várakozik reánk. Balsors a hitünket meg ne ingassa, jószerecse ne tegyen elbizakodottá. Vágyainkban, reményeinkben ne legyünk túlzottak, mert ez biztos esalódáshoz vezet. Legyünk bátrak, elszántak, s emelt fővel, de imádsággal ajkunkon, köszöntsük az új esztendőt. Imádságunk szálljon ahhoz, aki az idők végtelenségének magasán trónol, s kérjük tőle, hogy legyen irgalmas hozzánk. Kimélje meg csapástól hazánkat, családjainkat és az egész emberiséget. Hogy legyen békesség a földön és a szívekben. Üdv neked, ifju év!

Az év utolsó napja alkalmából ma, csütörtökön este istenitisztelek lesznek a templomokban, hogy hálát adjunk a Mindenhatónak a vett jókért és kérjük segítő malasztját az új esztendőre. Este 5 órakor a székesegyházban lesz a litánia, amelyet *Fatsér* Antal felszentelt püspök tart s *Gröcs* Béla prépost-kanonok tartja az ó-esztendei szent beszédet. Az olasz-i plébánia templomban este 6 órakor *Imrik* S. Zoltán plébános, a Szent-László-templomban szintén 6 órakor pedig dr *Vncskics* Gyula esperes-plébános tartják a litániát és prédikációt. A várad-velencei plébánia templomban *Halász* Gyula plébános este 6 órakor litániát tart és prédikál.

* **A jogügyi bizottság ülése.** Csekély érdeklődés mellett tartotta meg ülését tegnap délután a városházán a jogügyi szakbizottság. Az elnökön és előadón kívül csupán egy bizottsági tag vett részt a tanácskozáson. A városi tanács módosítás végett áttette a városi átírási díjakról szóló szabályrendeletet, azonban a jogügyi szakbizottság jelenlegi alakjában teljesen megfelelőnek találta a szabályrendeletet s a módosítást nem tartja szükségesnek. Ezután a tüdővészések rendelőintézetéről alkotott szabályzat-tervezetet tárgyalta a szakbizottság.

* **Megyebizottsági tagválasztások.** Ma egy éve igen mozgalmas választásról számoltunk be. A vármegyei restauráció kellett irgalmat és nagy érdeklődést megszerezte. Most mindössze öt megyebizottsági tagválasztásról számoltunk be, mely tegnap volt megtartva. A tegnapi választások alkalmával megválasztottak Tenkén *Marossy* Antal püspökségi erdész, Görbedén *Györffy* László nagyprépostsági gazda-

tiszt, Nagybarádon dr *Bezsán* Kornél szolgabíró, Kuracelem *Wertheimstein* Viktor, Diószegen *Egeressy* Gyula. A választások közül legérdekesebb volt a diószegi választás, ahol dr *Poyrnár* Ernő székelyhídi szolgabíróval szemben lett 47 szótöbbséggel megválasztva *Egeressy* Gyula malombérlő. A választások egyébként mindentűt a legnagyobb rendben folytak le.

* **Hány választója lesz Nagyváradnak?** Nagyvárad város központi választmánya tegnap délután ülést tartott *Bordé* Ferenc főjegyző elnöke alatt, s dr *Molnár* Imre, Sulyok István, *Re smann* Mór, dr *Istvánffy* István jelenlétében. Megállapították Nagyvárad város jövő évi választóinak végleges névjegyzékét. E szerint a választók száma, a mult évihez viszonyítva, a következő:

	1908	1909	több
Olaszi	1873	1979	106
Ujváros-Kölv.	1392	1590	188
Váralja-Velence,			
Csillagv.	783	841	58
	4048	4410	362

Tehát a jövő évben mindahárom választókerületben több lesz a szavasó.

* **Meteorhullás Biharmegyében.** Karácsony másodnapján este fél hat óra után gyönyörű látványosságban volt része Biharmegye igen nagy részének. E szép látványosságot pedig a meteor hullás idézte le, mely arányai-ban minden eddigi meteorhullást fölül mul Biharmegyében. Egyszerre három helyről kapunk értesítést, hogy nagy meteor hullás volt. Az egyik értesülés *Elesdről* érkezik, ahol a Körös környékén esett le. A második *Ó-Palotáról*, ahol szombat este látták a fényességet és a meteor leesését. A harmadik, mely a legérdekesebb látvány volt *Margittán* volt. Itt este háromnegyed hat órakor egyszerre halvány világosság lett, mely gyorsan fokozódott, az emberek rémülve keresték a különös jelenség okát. Az egész emberfej nagyságu tüzes test jelent meg, mely folyton növekedve zuhant lefele s e közben valóságos nappali fényt árasztott és olyan kellemetlen sugó hangot idézett elő, hogy az emberek megborzadtak tőle. A tüzes test *Margitta* felett 8 másodpercnél tovább volt látható. Utja északról jött dél felé s fényes ködsávot hagyott maga után. Ugylát-szott, hogy a veszedelmes tűnemény a községben fog leesni, azonban óriási zugással röptül el felette s nagy dőrejjel zuhant le a község határában. A leesés megrázkódtatta a környéket. A lakosság elindult a meteor felkeresésére, azonban eddig nem akadtak nyomára, biznak benne, hogy pár nap alatt meg fogják találni.

* **A korcsmák zárórája.** A fővárosi lapok közlik, hogy Budapest székesfőváros főkapitánya megengedte, miszerint Szilveszter éjszakáján a vendéglők és korcsmák éjjel 3 óráig nyitva tarthatók s ez ideig a zenélés is meg van engedve. Nagyváradon nincsen szükség ilyen engedélyre, mert itt minden nap, nemcsak az év utolsó éjjelén, szabadon nyitva állanak a korcsmák, vendéglők s más effélék egész reggelig. Azt mondják, hogy Budapest már eljutott Párisig. Nahát akkor mi már tul is vagyunk ezen; nálunk szabad minden, főleg akinek pénze van. Az akár mindennap reggelig dorbézolhat a korcsmákban, lebukokban. Pedig itt is volna szabályrendelet a záróráról, de erről vajmi kevés tudomása van a rendőrségnek. Jól tudja a főkapitány, hogy miért nem intézkedik itt úgy, mint Budapest főkapitánya. Nehogy még azt mondják rá: Hát mikor nem szabad Váradon reggelig dorbézolni?

* **Szociálisták a Sárreán.** Most, hogy a belügyminiszter elrendelte a szociálisták mozgalmak és különböző szociálista munkálkodások összeírását a főszolgabírók egymásután terjesztik be jelentéseiket a járásaikban tapasztalt szociális mozgalmakról. Tegnap a sárreai járás főszolgabírája küldte be jelentését. A jelentés igen hüben írja le az ottani szociálisták életét. A jelentés mindjárt a kiábrándulással kezdi s azt mondja, hogy régen kijózanodtak már az ottani emberek a nagyhangú frázisok ködvilágából. Érdekesen írja le a szolgabíró, hogy hogy szoktak ott szociálista gyűléseket tartani. Első sorban is még szónok sem igen akad, nevezetesen a folyó évben a járás területén négy gyűlést tartottak volna, azonban csak hármalt lehetett megtartani, mert a negyedik gyűlésre nem volt szónok. Rend szerint maga Mezőfi szokott ott megjelenni és ha megjelenik, még a csöcselék népből is fogni kell egy-két alakot. Ellenben a gyűléseken a község gazdag polgárai jelennek meg és mosolyogva hallgatják meg a frázisokat puffogató deklamálót. A szónok még be sem fejezi az ő kisded csevegését, már a hallgatóság úgy eltűnik a gyűlésről, hogy nincs, aki kikísérje a szónokot és a kiküldött vezér nyugodtan, minden félelem nélkül már Nagybjomról elindulhat első osztálya kocsiban Pestre. Hát bizony így állanak ők a magukat néptöbbségnek nevező, nemzetboldogító nemzetközi világmegváltó egységes szociáldemokrata párt. Nagy hangjuk van, de már megszokta az ember füle.

* **Előljárási tagválasztások Székelyhídon.** Székelyhídon tegnap tartották meg az előljárási tagok választását. A választás elég meglepő volt, amennyiben a már 23 éve bírói teendőt teljesítő *Bokor István* kibukott s helyette *Dobay József* lett megválasztva, másodbíróul *Tótháti János*, adópénztárosnak *Bokor Ferenc*, községi pénztárosnak *Kelemen György*, községgyámnak *Bokor István* és gátbírónak *Iucze Sándor* lettek megválasztva.

* **A Ganz gyár 3600 koronás pénálja.** Két évvel ezelőtt a városi tanács keresztül hajította Nagyvárad város törvényhatóságában, hogy villamostelep részére egy 900 lóerejű új gépet rendeljen meg a budapesti Ganz-cégnél, pályázat mellőzésével. Azzal indokolta a tanács a pályázat mellőzését, hogy az új gép rendkívül sürgős s ha záros határidőn belül nem készül el a gép, a város sötétségben marad. És az eredmény az lett, hogy négy hónapnál nagyobb, összesen 18 heti késedelemmel szállította a Ganz-cég a gépet s a város még sem maradt sötétben. A Ganz-céggel kötött szerződésben azonban a város kikötötte, hogy minden heti késedelemért 200 korona pénálét fizet a Ganz-cég. Ez alapon most a város 3600 koronát követel a Ganz-cégtől, vagyis ennyit tartott vissza a géparából. Mivel a vállalat követeli ez összeget s a késedelem okául az időközben bekövetkezett sztrájkot jelöli meg, a városi tanács véleményét kért a jogügyi szakbizottságtól. A szakbizottság tárgyalta az ügyet s mivel a sztrájk csak részleges volt, jogosnak tartja, hogy a város a 3600 koronát levonja a vállalati összegből.

* **Járványok a megyében.** Tegnap a központi járásból egyszerre két községből kaptunk értesítést, hogy a vörheny, illetve a kanyaró tömegesen lépett fel. Az egyik község *Oláhkapáti*, ahol a vörheny lépett fel s egyszerre 11 gyermeken konstatálta az orvos. A másik község *Bottyán*, ahol a kanyaró 40 esetben lépett fel. A főszolgabíró azonnal elrendelte az óvintézkedések fogantatását.

* **Elhunyt fiatal leány.** *Fleischer József*, a Szigligeti-színház karmesterét súlyos gyász érte. Egyetlen leánya *Lujzika*, orosz színművészeti akadémiai növendék, hosszas szenvedés után, 17 éves korában elhunyt. Temetése ma, csütörtökön, december 31-én délután fél 3 órakor lesz.

* **Elmaradt ülés.** Tegnap délutánra volt kitűzve a városházán az igazoló választmány ülése, azonban a tagok nem jöttek össze a törvényben előírt számmal s így az ülést nem tartották meg, hanem január 2-án délután 4 órára tűzték ki.

* **Elveszett** tegnap délelőtt egy női kézi szatyor, melyben 3 korona pénz volt. Szatyor tulajdonosa egy kis leányka, kire nézve a pénz egész vagyon, ez uton kéri a becsületes megtalálót, hogy hozza fel a rendőrségre.

* **Találtak** egy postatakarékpenztári betéti könyvet. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen I. em. 7. sz. szobában; továbbá egy fekete nyírott kutyát, mely átvehető a megyeházán.

* **Nagy Szilveszter-estély.** A Koronakávéházban működő »Magyar-daltársulat«, mely naponta változatos műsorral tartja művészi előadásait, Szilveszter estélyén teljesen különleges, mulattató családias előadást rendez, melyre ezuton is felhívja a szórakozni vágyó n. é közönség figyelmét. Szinre kerül: »Bucsu az ő évtől« allegorikus daljáték, előadja az egész személyzet. A prologót elmondja *Sárai Sz. Károly* művezető-rendező. Azonkívül aktuális kuplék, kacagató bohózatok, daljátékok, táncok. Valamint egy teljesen új Bocherduett, mely szenzációs meglepetést fog kelteni.

* **Nagy Szilveszter-estély a Nemzeti ótteremben.** Egybekötve mozgó fényképekkel, melyért *Náci bácsi* felel, hogy válogatott műsorból van össze állítva a mozgófényképek már este 6 órakor kezdődik és tart hajnalig. 1-én, 2-án és 3-án szintén új műsor lesz bemutatva. Tiszán kezelt borok, jó konyha stb. stb. Szabad bemenet. Minél számosabb közönséget esedezik *Náci bácsi*.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: *Lumpácius Vagabundus*.
Péntek d. u.: *Szerencse fia*, este: *János-vitéz*.
Szombat: *Ördög*.
Vasárnap d. u.: *Kék egér*, este: *Három feleség*.

A szinügyi bizottság ülése.

Nagyvárad város szinügyi bizottsága tegnap tartott ülésén ismét felszínre került az a kérdés, hogy helyén való-e, hogy a Szigligeti-színházban minden olyan darabok szinre kerülnek, amelyek még az orfeumokban is csak férfiestélyeken lennének bemutatathatók.

A január havi műsorba az igazgató bevette »A király« című vigjátékot, amelyen most épül Budapest közönsége. Ez telve van trágár kiszólásokkal és helyzetekkel, — tehát a Szigligeti-színházban elő kell adni.

A szinügyi bizottság mindig kesereg a jóízű és erkölcs nevében, mikor már végig járta a műsört egy-egy ilyen trágárság, de adott esetben soha sem emeli fel határozottan szavát azok előadása ellen.

Tegnap is így járt el »A király«-lyal szemben. Nem tiltakozik a darab előadása ellen, csupán figyelmébe ajánlja az igazgatónak, hogy ez a darab szemtelen s inkább más darabot adasson elő helyette.

A szinügyi bizottságnak pedig ennél meszszebbmenő jog is van biztosítva a szerződésben.

A szinügyi bizottság tegnapi ülésén jelen voltak: dr *Hoványi Géza* elnök, *Mezey Mihály* alelnök, *Rimler Károly* polgármester, *Stark Gyula*, dr *Rácz Sándor*, dr *Adorján Emil*, dr

Kurländer Ede, *Kőszeghy József*, *Dayka Endre* jegyző és a szinigazgató képviselőiben *Tóth Elek*.

A jövő havi műsor betérjesztése előtt *Tóth Elek* a szinigazgató nevében kijelentette, hogy az ifjusági előadásokat ezután minden hónap 2 ik esetleg 3 ik csütörtök délutánján megtartják. Január hónapban *Bánk-bánt* adják elő az ifjusági előadásban.

Ezután bemutatta elnök a január hónapra kitűzött darabok jegyzékét. Öt új darabot vett fel az igazgató a január havi műsorba, a mely a következők:

Ferradalmi nász, (dráma); *A király*, (vigjáték); *Pádua hercegnője*, (dráma); *Don Quixotte*, (operette); *Atalanta*, (operette); *Parasztbecsület*, *A harag*, *Velencei kalmár*, *Francillon*, *Három feleség*, *Tatárjárás*, *Gésák*, *János vitéz*, *Szerencse fia*.

Rimler Károly polgármester kifogásolja, hogy a király c. vigjátékot is felvették a műsorba. A darabot látta Budapesten. Annyira trágár, sőt szemtelen, hogy a vikékre egyáltalán nem való, ezenkívül még hülye is.

Dr *Adorján Emil* az ilyen pornografikus darabokkal a színház színvonalának a leszállítását látja. Ehelyett adjon mást elő az igazgató.

Tóth Elek felemlíti, hogy az igazgató most nézte meg a darabot Budapesten s ha olyan lesz, hogy nem való a Szigligeti-Színházba, valószínűleg nem adják elő.

A bizottság a műsört elfogadta azzal, hogy figyelmébe ajánlja a szinigazgatónak, miszerint »A király« helyett más darabot adjon elő.

Ezután *Tóth Elek* bejelentette, hogy az igazgató kéri, miszerint a nagy hírű *Nozelli* olasz drámai társulat két előadására 75—100 százalékos helyár-felemelést engedélyezzen a bizottság. A társulat óriási összeget kér s ezért szükséges a helyárak ily rendkívüli felemelése.

A bizottság a helyár-felemelést engedélyezte, teljesen az igazgatónak bízván, hogy elhozza-e az olasz színtársulatot, vagy nem.

Végül szóba került, hogy a bérletet a mostani hármas rendszer helyett hatos bérlet-rendszer hozzanak be. Ezt a kérdést a jövő ülésen tárgyalják.

IRODALOM.

Titán Laciék hajba kaptak.

A *Holnap* Titán Lacijai szerencsésen kezdik egymást ismerni és ismertetni.

Mikor a *Holnap* című verskötet megjelent, hatan kinevezték atya mesterüknek *Adyt* s neki engedték át a kötet felét. Az igaz, hogy nem lett volna nagy veszteség, ha az egész kötetet *Adynak* hagyják, vagy ha be sem veszik őt. Mindegy is, a tömjént bőségesen füstöltették *Ady* felé, nem feledkezvén meg annak megemlézéséről sem, hogy *Ady* nagy, nagyobb mint *Petőfi*, de rögtön utána ők következnek, az összes többi irai-olvasni már tudó ifjú óriásokkal.

Ady Endrének csavarta az orrát az illat. Egyáltalán nem vágyott ilyen nagyságok közt elsőre s ezt meg is mondta kerekén, értelmesebb prózában, mint a milyen értelmes versben egyébként nyilatkozni szokott.

Közbejött *Rákosi Jenő* kritikája. *Rákosi* hasonlatot keresett Titán Laciék működéséhez s a bolondok házában találta meg a hasonlatot, az ország kacagása közt. Együttal kijelentette, hogy a hét holnapista közül legokosabb — a nyolcadik, *Oláh Gábor*. *Oláh Gábor* elfogadta bókot, de a *Ady*, ő is tiltakozott a társaság ellen. Kijelentette, hogy őt hívták a *Holnaphoz*, de nem ment, egyébként pedig szánja-bánja az *Ady*-stárkodást s megpróbál a maga lábán járni.

Ez már sok volt. A »*Holnap*« nem hagyta felelet nélkül. Egy szegedi lapban *Fuhász Gyula* önti ki azt a keserűséget, ami a »*Holnap*«-ba belészorult. Dehogy is atyamester most már *Ady* illés szekerén is csak döcögni tud. Aztán mit akar szerinte *Oláh Gábor*? Hiszen az csak *Ady*-másoló, akit a »*Holnap*«-hoz soha, senki sem hívott, még be sem vették volna! Közönséges

civis, aki »berugott« a párisi bortól, most hol nagyokat »ordít«, míg bereked, hol pedig Szabolcska Mihályról írói jellemrajzokat »rókázik«.

Kíváncsian várjuk a »Holoap« további önismertéseit. Juhász stílusa egy kis izelítő az új »irodalmi színvonalból«; nem szeretnők ráolvasni a régi igazságot, hogy le styl e'est l'homme. Eleget beszélnek az idézett ékes kifejezések is. Lassankint szépen sorra veszik egymást a Titán Lacik s míg a közönség mulat a hajbakapáson (s ez náluk alaposan meh-t!) lassanként önkéntelenül arra a meggyőződésre jut a közönség, hogy igaza van Adynak is, Oláhnak is, Juhásznak is, de leginkább igaza van Rákosinak.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Szmreosányi püspök Uhde képe a Szépművészeti Múzeumban. *Szmreosányi Pál* néhai püspökünk a Szépművészeti Múzeumnak szánta Uhde egyik ísművét: »*Az angyal a pásztoroknak jelenti Jézus születését.*« Püspökünk örökösei értesülvén a szándékáról mindannyian, az egyház a vallásalap és a rokonság hozzájárultak, hogy e kiváló szép művészi alkotás a budapesti Szépművészeti Múzeum legyen. Ezt a képet a müncheni mester 1892-ben festette, amikor művészi képességének tetőpontján a legintenzívebben foglalkozott vallásos festéssel. Ez a képe egyik legmonumentálisabb, festői szempontból egyik legszebb és legpoétikusabb alkotása. A fehér ruhás angyal holdvilágos éjszakán száll le a pásztorok elé, akik térdre borulnak és télelemmel és örömmel hallgatják a mennyei hírt. Rendkívül szép a holdas tájkép, az ég és a síkság, ahol a háttérben a nyáj alszik. Az életnagyságu alakok az előtérben helyezkednek el és mögöttük végtelen társba lát az ember. Az angyal és a pásztorok közt térdelő fiatal leány modellje a művész legidősebb leánya volt, akiről több szép arcképet is festett. A pásztorok egyszerű bajor parasztok, modern ruhában. Egyik legkiválóbb német műkritikus azt írta a képről, hogy bármely templom főoltárán helyet foglalhatna, olyan mély és tiszta vallásos hangulat árad belőle. Annak idején végtelenül sajnálta, hogy nem ezt a képet vették meg a müncheni modern galéria számára. Uhdének ez a remekműve egyik legfőbb ékessége lesz a Szépművészeti Múzeum modern osztályának, ahol tegnap helyezték el ugyanabban a teremben, a melyben már eddig is Uhde egyik képe függött.

MULATSÁG.

Magántisztviselők Szilveszter estélye. A Pannónia Étterem külön termében ma este a magántisztviselők Szilveszter estélyt rendeznek, mely az eddig megnyilvánult érdeklődésből, s az összeállított változatos műsorból ítélve kitünőnek ígérkezik. Ez az estély teljesen elüt a mostani sablonos mulatásoktól, amennyiben a kabaret fehér asztal mellett lesz megtartva, miáltal a kedélyesség biztosítva van egyrészt, másrészt pedig a publikum nincsen székek közé szorítva. A cabaret számait ügyesen állította össze a rendezőség, melynek egyik legvonzóbb száma Franzini mester, híres bűvész és mimikus előadása lesz, ki minden egyes szereplése alkalmával teljes elismerést és simpatíát vivott ki magának. Kezdeté pontban kilenc órákor. Ételekről is italokról Cipóth Ferenc a népszerű vendéglős konyhája és pincéje gondoskodik. Részvételi jegy egy (személy) és (család 2 hölgy egy ur) két kor. Az estély zártkörű és családias jellegű lesz s ezért kéri a rendezőség estélyi toillettek mellőzését.

TÁVIRATOK.

A balkáni bonyodalom.

Bécs, december 30. Szimics szerb követ ma kihallgatásra jelentkezett Athrenthal külügyminiszternél, hogy átadja a szerb kormány tiltakozását a Drina mentén történt határsértések miatt.

Belgrád, december 30. A bosnyák határtól a legképtelenebb hírekkel látják el a szerbeket. Ujabb összeütközésről hoznak hírt szerb és osztrák-magyar határőrök között. — Egyes lapok a háboru kitörését elkerülhetetlennek jósolják.

KÖZGAZDASÁG.

Kamarák országos gyűlése az adóreform kérdésében. Az ország kereskedelmi és iparkamarái tegnap gyűlést tartottak a budapesti kamaránál, hogy az adóreformok közvetlen képviselőházi tárgyalása előtt az iparos és kereskedő osztály érdekében még egyszer felszólaljanak. A kamarák annak idején külön-külön nagy emlékiratokban fejtették ki a kormány előtt a kereskedőknek és iparosoknak az adójavaslatokkal szemben támasztott óhajtait és panaszait. Később szükségesnek találták, hogy a városokkal egyetemben a főváros által összehívott országos nagygyűlésen közös fellépéssel igyekezzenek a képviselőtökre bizott osztályok érdekeit szolgálni. Az egyes kamarák székelyükön és kerületük szélszört városaiban tartott érdekeltségi gyűléseken bevonták a mozgalmak hullámaiba magukat a kereskedő és iparos osztályok széles rétegeit is s amikor országsszerte alapjában megmozdult az egész iparos és kereskedő közönség, a kamarák országos mozgalma azzal jutott nyugvópontra, hogy a pénzügyminiszter meghívta a kamarák és más érdekképviselők megbízottait az adóreformok ügyében való tárgyalásra. A tárgyalások során a pénzügyminiszter 42 pontra terjedő módosítást helyezett kilátásba a pénzügyi bizottság tárgyalásán azonban kiderült, hogy a módosítások nagy része elő nem terjesztetett. Ez a tény arra indította a kamarákat, hogy a közvetlen képviselőházi tárgyalás előtt még egy közös tanácskozást tartsanak annak során még egy kísérletet tegyenek az ipari és kereskedelmi érdekek védelmére. A tanácskozáson a nagyváradi kamarát dr. Sarkadi Lajos titkár képviselte. A tanácskozás abban állapodott meg, hogy tekintettel a kamarai intézmény törvényes szervezetének jellegére, a kamarák közös fellépéssel fordulnak magához az országgyűléshez. A kamarák törekedni fognak arra, hogy kerületük országgyűlési képviselői e kérdésben felvilágosítsanak s a kereskedelmi és iparérdekek védelmének megnyeressenek. Legközelebb alkalmunk lesz a pénzügyminiszter ur által megígért és egyik szakreferens által írásban is ismert 42 pontra terjedő módosítást és a kamarák ehhez kapcsolt további óhajtásait is szó szerint közreadni. Nagyváradi, 1908. december hó 30. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula*, kir. keresk. tan. elnök. Dr. *Sarkadi Lajos* titkár.

A gabonatözsde határidői

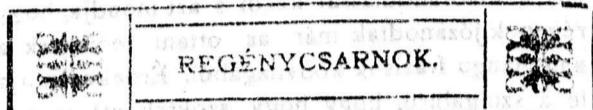
— Délután 4 órákor. —

Budapest, dec. 29.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt. —	—	10.38
Rozs okt. —	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt. —	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

SZERKESZTŐI PÓSTA.

E. P. Csak nem képzelte, hogy arra az éretlen viccre felelni fogunk? Valakinek a lábára léptek s az most karmolni akar, ennyi az egész. Mi pedig nem állunk szóba akárkivel.

EMIKE.

IRTA:

HAJDU IMRE.

(Folytatás.)

19.

— H! hel hel a kanál, — veti oda gunyosan a diadalmas nő, — a kanál édes nevelő ur! mely miatt ön megtagadta tőlem kulcsinak használatát.

— Ne tovább asszonyom! lakad ki a nevelő kétségbeesett mozdulatot téve, — e kanál bárniként jött légyen kufferembe, de én nem tudok tőle semmit, erre a boszuálló istent hívom tanúm, ki a tettes és közöttem legyen igaz bíró, — tevé utána az ifju ünnepelesen.

— Jól van uram, jól eszerint a kanál maga jött e kufferba? valóban ezt még álmodni sem tudtam, — veti oda metsző gunyonyal a nagyságos asszony.

— Es így ez aljasságot tel meri nagyságod felőlem tételezni? — kérdi határozottan Demeter.

— Miért ne? ha a csalhatatlan bizonyíték kezeim közt van.

— Ah, így asszonyom! önből tehát a részvét, az igazságszeretet s könyörület utolsó szikrája is kialsz? ezt mindenestre jó tudnom, épen úgy mint kegyednek azt, hogy én földhöz sújtott szegény ember vagyok, egyedüli vagyonom becsületem volt, mit őriztem, miként lelkem ödvét, s amit a világ összes kincséért nem bocsátottam volna áruba s melyet most nagyságod mégis kérlelhetlenül elrabolt tőlem; jól van cselekedje azt, ime ragadja el kincsemet s számoljon be véle isten ítőszéke előtt, — ezzel örülként rohant ki a szobából.

Ha a további szavak villámként hatottak a kérlelhetlen nőre, nem kevésbé érzé ezek hatását az öreg ur s a jelenetnél jelenlévő szobaleány, tehát mindhárman törtettek a szerencsétlen ifju után, ki rohamában semmit sem észlelt észrevenni, az öreg ur szobájába nyitott.

Alig marad annyi időnk, hogy a legösszevontabban leirhassuk, miként jelent meg a gyorsan haladó öreg ur, nyomába a nagyságos asszony s a szobaleány, csak is annyit jegyzünk meg, hogy az ijedségtől elnémulva ott álltak az ajtóban; megjelenésöknél Demeter háttal állt az ajtónak, kezében egy töltött pisztolylyal, melynek sárkányát e pillanatban vonta fel s csövét agyának irányozta, — még egy gondolat s ő vesze van, — igen de e gondolat hiányzott még, mert az öreg ur, ki már ekkor háta mögött termett, villámgyorsan hártá el a pisztolycsövét.

— Az istenért ember! mit mivel ön, — ordít rá az öreg ur, — mialatt a céltvesztett cső eldurant s a tévedt golyó ökölnyi falat ontott le a szoba mennyezetéről.

— Semmit uram! semmit! miért háborgat ön? hiszen csak egy becsstelen életet akarok kioltani, — válaszol örült hidegséggel a nevelő.

— Megörült ön uram? vagy mi az ördög? hogy az asszonyok pletyka beszédei miatt ily könnyen képes életétől megválni?

(Folyt. köv.)

A szerkesztőségét felölő

Dr. VUCSKICE GYULA

PF AFF CZÉC
LONDON
PARIS
ÉS
BERLINI
NYAKKENDŐ
ÚJDONSÁGAI
PAZAR VÁLASZTÉKBAN
MEGÉRKEZTEK

PF AFF CZÉC
VADÁSZ
KÜLÖNLEGESSÉGEI
MEGÉRKEZTEK

DENT GLOVES ÉS FOWNES GLOVES
A VILÁG
LEGJOBB
KEZTYÜI
KAPHATÓK.
PF AFF CZÉGNÉL

Nagy
újévi
vásár.

Legcélszerűbb
ajándéktárgyak

hölgyek és urak részére.

Külön gyermekjáték
osztály.

Szép kivitelű
gyermekjáték-
ujdonságok.

Francia babák óriási
választékban és rend-
kívüli nagy választék
játék különlegességek-
ben, melyek legolcsób-
ban kaphatók

Waldmann Ernő

Diszmuárak, sport és utazó
cikkek üzletében,
Rákóczi-ut, az Orsolya-
zárdával szemben.

Interurban Telefon 371.

A NAGYVÁRADI TAKARÉKPÉNZTÁR
Szent László-téri sarokházánál egy
Teleky-utcára nyíló
BOLTHELYISÉG
azonnal kiadó.

Erdő-eladás.

A biharmegyei »Havas-dombro-
vitza« község határában fekvő s a
»Zerzög« völgyre hajló mintegy 1026
kat. hold terjedelmű, a természetben is
kijelölt tölgy és bükk-erdő összes föld-
feletti fatömege, mely a nagyvárad latin
szertartású Székes-Káptalan tulajdonát
képezi és »Sólyom« vasútállomástól circa
15 kilométernyire fekszik, — zárt aján-
latok útján leendő eladás alá kerül.

Ezen erdő fatömege 23115 m³ tölgy
és 128949 m³ bükkfából állónak be-
csültetett.

A zárt ajánlatok legkésőbb az 1909.
évi május hó első napjának déli 12 órá-
jáig nyújtandók be Nagyságos és Főtisz-
telendő Bunyitay Vince dékán kanonok
urhoz Nagyváradon s bennük a meg-
ajánlott vételár betűvel és számmal pon-
tosan kiírandó s annak legalább tíz szá-
zalékát kitevő bánatpénz készpénzben,
vagy óvadékképes értékpapirokban mel-
lékelendő, ugyszintén csatolandó az aján-
lathoz az eladási feltételeknek ajánlat-
tevő által tanuk előtt, elfogadólag és
kötelezően aláírt egy példánya. Ezen el-
adási feltételek az eladó uradalom erdő-
mesteri hivatalában Nagyváradon Sal
Ferenc-utca 804. szám alatt beszerez-
hetők.

Nagyvárad, 1908. december 28-án.

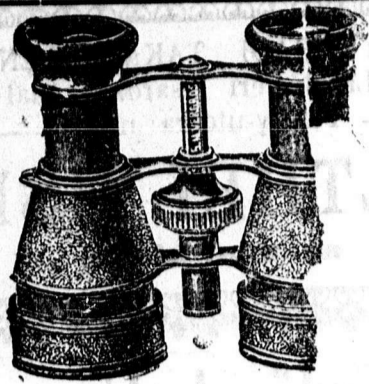
Török László
káptalani erdőmester.

Megnyitak
a Fekete Sas
nagyszálloda
éttermei.

Nagyvárad valóságos látványosságát
képezi a Fekete Sas éttermei és föld-
alatti (souterrain) vendéglőhelyiségei. Pa-
zar fény közepette a legmodernebb be-
rendezkedés biztosítja a kitűnő kényel-
met ezen helyiségekben.

Kitűnő magyar és francia konyha, ki-
váló bel és külföldi borok, Diéher féle
dupla márciusi sör.

Társas étkezések céljára a legalkal-
masabb helyiségek állanak rendelke-
zésre. Valóban méltán rászolgál ezen he-
lyiség és annak fáradságot nem kimélő
bérletje BENRÁD ALBERT arra, hogy a
nagyközönség őt pártfogásban részesítse.

Megfelelő szemüvegek orcsiptetők, francia színházi látcsövek, kipróbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

Klein Húgó

1. á. szerésznél Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya zárda.)

Javítások rögtön eszközölte nek!
!! Saját műhely!

1600 koronát

jövedelmező ház, termő, lugasszőlővel beörökített kerttel, szabadkézből **ELADÓ**. Értekezhetni Huszár-utca 7. szám alatt. :: ::

Belépési felhívás.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet **7-ik évtársulatába**.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet 1909 január 1-én

új **7-ik évtársulatát** kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb betétek által a tőke takarításra buzdítsa, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki ki magát három éven keresztül hetenkint legalább 20 fillér belizetésre kötelezi.

Minden tagnak joga van befizetésének 4—5 részét minden kezes nélkül kölcsön képen felvenni, mely kölcsönnél a legméltányosabb kamat lesz felszámítva.

Beiratás díj címén minden üzletrész után 10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az első heti betét és beiratási díj befizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket postán, (cheque) lapok útján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e. 9—12-ig d. u. 3—5-ig teljesíthetők.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet igazgatósága.

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a.
TELEFON 180. == TELEFON 180.

Gazdálkodóknak gépolaj továbbá zsir, kátrány stb. Vidéki kereskedőknek cipőkrém, parkett fényezőmáz, Emke lakkok stb. vételénél legnagyobb árendedmények.

Gőzmosóda vegytisztítógyár

== Nagyvárad, Gilányi-utca. ==

Mos, vasal s vegyileg tisztít

Mindennemű fehérneműk mosását a legnagyobb pontossággal eszközöljük. — A vegyi tisztítóban női és férfi-ruhák, blousok, függönyök, szőnyegek a legszakoszerűbben lesznek elkészítve.

A ruhák el- és hazaszállítását saját kocsijainkkal eszközöljük.

Vidéki és városi telefon szám 398

Katonazenével egybekötött

Szilveszter Estélyt

rendez a »**FEKETE-SAS**« éttermében

vendégei szórakoztatására Benrád Albert

— az előnyösen ismert bérlő. —

Éjfél után **Pezsgő-jour** cigányzenével.